Dosarul nr. 2-104/2025
PIGD 2-25019391-15-2-13022025-1

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

23 decembrie 2025 **or. Cantemir**

Judecătoria Cahul sediul Cantemir
Instanța de judecată în următoarea componență:
Președintele ședinței, judecător – Cristina Salagor,
Grefier – Anastasia Dogotari,
Cu participarea:
Reclamantei – Iulia Inglis,
Pârâtului – Dumitru Tiron,
Reprezentantul pârâtului, avocatul – Ion Vanțevici,

examinând în ședință de judecată publică cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Inglis Iulia împotriva lui Tiron Dumitru cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată, -

c o n s t a t ă :

Argumentele expuse în cererea de chemare în judecată.

La data de 13 februarie 2025 Inglis Iulia a depus în Judecătoria Cahul sediul Cantemir cerere de chemare în judecată împotriva lui Tiron Dumitru cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii a invocat că, la data de 28 ianuarie 2021 de către agentul constatator OSS, comisar principal al IP Cantemir, Isac Alexandru a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție în privința lui Tiron Dumitru, născut la 25.04.1958, *****, r. Cantemir, pe faptul că în perioada anilor 2019-2020 a prelucrat terenurile (lotul de teren situat în satul Vișniovca, raionul Cantemir, identificat prin număr cadastral 2161304.174 (suprf. 0,6718 ha) și lotul de teren, situat satul Vișniovca raionul, Cantemir, identificat prin număr cadastral 2161304.175 (suprf. 0,6672 ha), proprietate aparținând lui Inglis Iulia, fără a încheia contractele de arendă, astfel a săvîrșit o contravenție, și anume *Samovolnicia, exercitarea în mod arbitrar a unui drept efectiv,* prin care s-a comis contravenția prevăzută de art. 335 Cod Contravențional. Conform Hotărârii din 05 martie 2024 emisă de judecătorul Judecătoriei Cahul, sediul Central, Bosii Dumitru, Tiron Dumitru, administrator CAP „TISMICUB” a fost declarat vinovat cu privire la prelucrarea ilegală a terenurilor (lotul de teren situat în satul Vișniovca, raionul Cantemir, identificat prin număr cadastral 2161304.174 (suprf. 0,6718 ha) și lotul de teren, situat satul Vișniovca raionul, Cantemir, identificat prin număr cadastral

2161304.175 (suprf. 0,6672 ha), proprietate aparținând lui Inglis Iulia, pentru perioada anilor 2019-2020 în procesul contravențional, dosarul nr. 4-3/2023, PIGD 4-21014032-15-4-2901202, conform art. 335 Cod contravențional. Acest proces contravențional a fost examinat în cadrul mai multor ședințe de judecată.

Taxa pentru transport public achitată de către victima Inglis Iulia de la Chișinău pînă la sediul Judecătoriei unde au fost convocate ședințele de judecată pe dosarul contravențional nominalizat este plasat pe www.autogara.md.

Menționează că, Tiron Dumitru, domiciliat în satul Vișniovca, raionul Cantemir, a prelucrat din 2019-2021 terenul agricol număr cadastral 2161304.174, cu suprafața de 0.6718 ha, situat în extravilanul satului Vișniovca, raionul Cantemir şi terenul agricol număr cadastral 2161304.175, cu suprafața de 0.6672 ha, situat în extravilanul satului Vișniovca, raionul Cantemir proprietate aparținând Inglis Iulia, fără încheierea şi înregistrarea contractelor de arendă, fără achitarea impozitului funciar conform legislaţiei în vigoare.

Conform prevederilor Legii Nr. LP1308/1997 privind preţul normativ şi modul de vînzare-cumpărare a pămîntului, coeficientul pentru calcularea preţului normativ al pămîntului (pentru o unitate grad-hectar) în lei pentru arenda terenurilor cu destinaţie agricolă, pentru anii 2019-2020, era 621,05. Prin urmare venitul ratat pentru anii 2019-2020 ar fi calculat în modul următor: (suprf. 0,6672 ha + suprf.0,6718 ha) × 621,05 (coeficient pentru calcularea preţului normativ al pămîntului) × 91 (bonitate) × 10 % × 2 ani = 15 146, 24 lei (plata pentru arendă) - venit ratat.

Având în vedere că procesul contravențional a durat de la 28 ianuarie 2021 până la 05.03.2024, solicită încasarea prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei, deoarece actul de samovolnicie a fost efectuat intenționat de către Tiron Dumitru pentru a intimida victima Inglis Iulia și intenționat a tergiversat procesul privind obținerea platei pentru arendă pentru terenurile nominalizate (venit ratat). În cadrul ședințelor de judecată el a defăimat pe victima Inglis Iulia și pe Artîc Semion și Artîc Maria (persoane în vârstă), prezentând informație falsă.

În continuare a solicitat să fie încasate de la Tiron Dumitru cheltuieli de transport pentru participarea la ședințele de judecată: Chișinău-Cahul (145 lei×2 (tur/retur) × 6 ședințe) - 1 740 lei, Chișinău - Cantemir (84 lei × 2 (tur/retur) ×16 ședințe) - 2 688 lei, Chișinău - Taraclia (110×2 (tur/retur) ×2 ședințe) - 440 lei. Prin urmare cheltuieli pentru transport – 4 868 lei conform art. 90 lit. k) din Codul de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte compensațiile pentru timpul de muncă pierdut.

Prin urmare în cadrul procesului contravențional, au fost convocate mai multe ședințe de judecată: 05.03.2024, 05.02.2024, 20.09.2023, 01.08.2023, 18.07.2023, 14.06.2023, 05.04.2023, 13.02.2023, 15.11.2022, 03.10.2022, 21.04.2022, 15.11.2021, 26.12.2022, 13.07.2022, 28.06.2022, 30.05.2022, 14.04.2022, 29.03.2022, 22.03.2022, 10.03.2022, 01.12.2021, atât în instanța de fond (Judecătoria Cahul, sediul Central, Cantemir, Taraclia) cât și la Curtea de Apel Cahul.

Conform HG Nr. 846 din 18-12-2024 privind stabilirea cuantumului salariului minim pe țară pentru anul 2025 este stabilită, începând cu 1 ianuarie 2025, salariul minim pe țară în cuantum de 5 500 de lei lună.

În continuare a indicat actele conform cărora solicită compensațiile pentru timpul de muncă pierdut:

1) Certificat Agenția Proprietății Publice din 10.02.2025

2) Adeverința nr. 13 din 07.02.2024, DGETS Școala sportivă de atletism nr. 3

3) Ordine de desemnare/revocare ca membru/președinte în Consilii de administrație al întreprinderilor de stat:

- Î.S. „Scutul Energetic”, Ordin nr. 366 din 19.12.2023 și Ordin nr. 159 din 11.04.2023

- Î.S. „Manejul de atletică ușoară, Ordin nr.8 din 20.01.2023 și Ordin 354 din 17.08.2023

- Î.S. „Centrul de instruire în domeniul relaţiilor de muncă”, Ordin nr. 69 din 07.04.2023

- Î.S. „Centrul de Cultură Populară „Veselia”, Ordin nr. 68 din 07.04.2023

- Î.S. „Centrul Republican pentru Ameliorarea și Reproducția Animalelor”, Ordin nr. 457 din 07.12.2023 și Ordin nr. 9 din 15.01.2024

- Î.S. „Sanatoriul-preventoriu de bază „Constructorul”, Ordin nr. 264 din 09.09.2022, Ordin nr. 54 din 16.03.2023

- Î.S. „Stațiunea Tehnologico – Experimentală Pașcani”, Ordin nr. 13 din 17.01.2024

4) Ordine de stabilire a îndemnizației în Consilii de administrație al întreprinderilor de stat:

- Î.S. „Centrul Republican pentru Ameliorarea și Reproducția Animalelor”, nr. 269 din 12.09.2022,

- Î.S. „Manejul de atletică ușoară, nr.319 din 10.10.2022.

Prin urmare calculul pentru compensațiile pentru timpul de muncă pierdut se va calcula în modul următor: salariu mediu lunar și îndemnizație lunară (salariu minim pentru anul 2025) /la zilele lucrătoare mediu pe lună (22 zile) × numărul de ședințe de judecată, în total 8 563 lei.

Solicită încasarea prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei, plata pentru arendă (venit ratat) pentru perioada 2019 - 2020 în sumă de 15 146,24 lei, taxa de stat în sumă de 480 lei, cheltuieli pentru transport în sumă de 4 196 lei și plata pentru lipse de la serviciu în sumă de 8 563 lei, în total suma de 128 385,24 lei.

Ulterior, la data de 14 aprilie 2025 Inglis Iulia a depus supliment la cererea de chemare în judecată prin care a solicitat încasarea suplimentară de la pârâtul Tiron Dumitru a cheltuielilor de judecată, pentru transport în sumă de 336 lei și pentru lipsa de la serviciu în sumă de 2 686 lei.

La data de 22 septembrie 2025, Inglis Iulia a depus supliment la cererea de chemare în judecată prin care a solicitat încasarea suplimentară, la cererea de chemare în judecată și cele suplimentare, de la pârâtul Tiron Dumitru, a cheltuielilor de judecată, pentru transport în sumă de 168 lei și pentru lipsa de la serviciu în sumă de 1 479, 36 lei.

La fel, la data de 08 decembrie 2025 Inglis Iulia a depus supliment la cererea de chemare în judecată prin care a solicitat încasarea prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei, plata pentru arendă (venit ratat) pentru perioada 2019 - 2020 în sumă de 15 146,24

lei, taxa de stat în sumă de 480 lei, cheltuieli pentru transport în sumă de 5 876 lei și plata pentru lipsa de la serviciu în sumă de 24 716 lei, în total suma de 146 218,24 lei.

Argumentele expuse în referință.

Reprezentantul pârâtului, avocatul Vanțevici Ion, a depus referință asupra cererii de chemare în judecată prin care a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată și încasarea cheltuielilor judiciare din contul lui Inglis Iulia în contul lui Tiron Dumitru. În argumentarea poziției sale a indicat că, într-adevăr prin Hotărârea din 05 martie 2024 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, pârâtul Tiron Dumitru a fost recunoscut vinovat de prelucrarea ilegală a terenurilor menţionate pentru perioada anilor 2019-2020. Totuşi, această împrejurare nu poate constitui temei pentru admiterea pretenţiilor formulate de reclamantă, întrucât la momentul pretinsei fapte ilicite aceasta nu era titulara dreptului de proprietate asupra terenurilor. Conform datelor din Registrul de Stat al Cadastrului Bunurilor Imobile, în perioada 2019-2020 proprietar al terenurilor cu numere cadastrale 2161304.174 şi 2161304.175 era Donciuc Polina. Drept urmare, doar proprietarul de la acea dată avea legitimare procesuală activă pentru a solicita repararea prejudiciilor derivate din încălcarea dreptului său de proprietate. Reclamanta Inglis Iulia a dobândit dreptul de proprietate asupra acestor terenuri abia la data de 04 aprilie 2021, potrivit art. 510 alin. (2) Cod civil, data dobândirii fiind cea a înregistrării în registrul bunurilor imobile. în temeiul art. 501 alin. (2) Cod civil, dreptul de proprietate este garantat, iar protecţia acestuia aparţine exclusiv titularului său în perioada în care a fost încălcat. Aşa cum în perioada invocată drepturile patrimoniale asupra terenurilor aparţineau altei persoane, reclamanta nu poate pretinde plata arendei sau a vreunui venit ratat pentru acea perioadă. în lipsa acestei calităţi, cererea reclamantei sub acest aspect este lipsită de temei juridic şi urmează a fi respinsă.

În ceea ce priveşte pretenţiile reclamantei privind aşa-zisa defăimare, acestea sunt nefondate, întrucât pârâtul Tiron Dumitru nu a defaimat-o nici pe Inglis Iulia, nici pe persoanele Artîc Semion şi Artîc Maria. Potrivit art. 3 alin. (1) din Legea privind libertatea de exprimare, orice persoană are dreptul să îşi exprime opiniile şi să comunice fapte în cadrul procedurilor judiciare, iar declaraţiile lui Tiron Dumitru în cadrule examinării cauzei contravenţionale nu pot fi calificate drept defăimare în lipsa indicării exprese a unor afirmaţii concrete, precise, care să fie neadevărate şi să fi lezat onoarea şi demnitatea persoanei. Reclamanta nu a indicat în ce mod concret i-ar fi fost adusă atingere onoarei şi demnităţii, care au fost cuvintele sau expresiile folosite, şi nici nu a demonstrat caracterul fals şi prejudiciabil al acestora. Mai mult, potrivit art. 15 alin. (1) din Legea privind libertatea de exprimare, înainte de a se adresa instanţei cu un capăt de cerere privind compensarea prejudiciului moral pentru pretinsă defăimare, era obligatorie respectarea procedurii prealabile prin solicitarea rectificării, dezminţirii sau prezentării scuzelor către pretinsul autor al informaţiei. Reclamanta nu a făcut dovada îndeplinirii acestei condiţii imperative, ceea ce înseamnă că sub acest aspect urmează a fi scoasă de pe rol cererea de chemare în judecată.

Reclamanta Inglis Iulia a prezentat contraargumente la referința depusă de reprezentantul pârâtului, avocatul Vanțevici Ion în care a indicat că, în Hotărârea din 05 martie 2024 emisă de Judecătoria Cahul, sediul Central sunt clar prezentate probele și argumentele cu referire la vinovăția lui Tiron Dumitru privind prelucrarea terenurilor agricole nominalizate fiind menționată ca proprietară nu Donciuc Polina, dar Inglis Iulia (moștenitoarea soților Artîc Semion și Maria conform Certificatelor de calitate de moștenitor emise de notarul Corneiciuc Ecaterina la 02.04.2019 și ulterior a certificatelor de moștenitor legal/testamentar). Prin Hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Cantemir din 16.03.2018, contractele de donație nr. 23, 24 și 25 din 13.03.2010, au fost rezolvite potrivit solicitărilor soțiilor Artîc Semion și Maria. Prin urmare terenurile nominalizate la data 16.03.2018 sunt proprietatea soților Artîc Semion și Maria. Totodată, se confirmă prin adeverințele din 20.05.2020, eliberate de Ion Stratiev, că el a încheiat contracte de arendă cu soții Artîc Maria și Semion privind prelucrarea terenurilor nominalizate, iar Tiron Dumitru în mod abuziv a preluat terenurile nominalizate prezentând declarații false, conform cărora ar fi fost încheiate contracte de arendă cu Donciuc Polina. Primăria s. Vișniovca prin răspunsul din 04.01.2021, de asemenea confirmă că terenurile nominalizate au fost prelucrate de către Tiron Dumitru în perioada nominalizată, dar nu au fost încheiat nici un contract de arendă cu Donciuc Polina. În proces-verbal cu privire la contravenție din 19.09.2021 de asemenea este menționată ca proprietar al terenurilor nominalizate Inglis Iulia.

Pe parcursul a mai multor ședințe în procesul contravențional pârâtul Tiron Dumitru a manifestat un comportament agresiv și discriminatoriu față de reclamanta Inglis Iulia, defăimând memoria buneilor săi și a părinților săi. Și anume că ea și părinții ei nu sunt demni de moștenirea buneilor. La solicitarea reclamantei Inglis Iulia de a prezenta acte contabile, acte justificative care confirmă dreptul de prelucrare a terenurilor nominalizate, pârâtul Tiron Dumitru a manifestat un comportament agresiv și discriminatoriu, menționa că reclamanta pierde timpul în zadar și exprima o retorică ce exprima atac la persoană. Pârâtul Tiron Dumitru a prezentat declarații false în cadrul ședințelor de judecată, a indus în eroare instanța de judecată, ceea ce a tergiversat procesul contravențional, prejudiciind reclamanta. Procesul-verbal de audiere a persoanei în a cărei privință a fost pornit proces contravențional din 08.09.2021, în care pârâtul Tiron Dumitru de asemenea prezintă declarații false, precum că el nu a prelucrat terenurile nominalizate, ori adeverințele prezentate de Ion Stratiev și răspunsul Primăriei s. Vișniovca menționează contrariul. De asemenea, decesul lui Donciuc Polina la 25.08.2018, demonstrează că Tiron Dumitru nu putea avea înțelegere verbală privind prelucrarea terenurilor pentru perioada 2019-2020. (Pe data de 05.03.2025 de către pârâtul Tiron Dumitru a fost depusă o referință în care sunt incluse declarații false care induce în eroare instanța de judecată și defăimează pe reclamantă și memoria buneilor ei. Pe parcursul procesului contravențional, pârâtul Tiron Dumitru nu a prezentat probe, acte care să confirme nevinovăția sa, dar amenință, defăima reclamanta, denigrând memoria buneilor și a părinților săi. Cu referire la respectarea procedurii prealabile privind defăimarea, reiterează că este o acțiune de încasare a prejudiciului material și moral cauzată de contravenție.

Remarcă că, în toate acțiunile înaintate de către reclamanţii Semion Artîc (a.n. 23.02.1930) și Maria Artîc (a.n.22.10.1928) și victima Inglis Iulia (civile, contravenționale și penale) Tiron Dumitru prezenta declarații false și denigra memoria buneilor și a părinților victimei Inglis Iulia. Prin urmare victima Inglis Iulia a solicitat prejudiciu moral și material conform legislației în vigoare, inclusiv cheltuieli de judecată, cheltuielile de transport și venitul ratat de la pârâtul Tiron Dumitru.

Totodată a indicat că, referința depusă de reprezentantul pârâtului Tiron Dumitru pe data de 13.08.2025 nu corespunde prevederilor art. 61 și 186 alin. (3^1) din Codul de Procedură Civilă.

Argumentele părților în ședința de judecată.

Reclamanta Inglis Iulia în ședința de judecată a susținut cererea de chemare în judecată și suplimentele la acesta, solicitând admiterea acesteia și a suplimentelor, cu încasarea de la Tiron Dumitru a prejudiciului moral, plata pentru arendă (venit ratat) pentru perioada 2019 - 2020, taxa de stat, cheltuieli pentru transport în sumă plata pentru lipsa de la serviciu. La fel, a susținut contraargumentele depuse la referința depusă de partea pârâtă. La întrebările participanților la proces a indicat că, în perioada anilor 2019 – 2020 conform extrasului eliberat de ASP proprietarul terenurilor era indicată Dociuc Polina, conform contractelor de donație, care ulterior au fost rezoluționate. Astfel, până la procesul contravențional, a fost un proces civil, în care buneii ei, soții Artîc Semion și Maria, au rezoluționat contractele de donație. La moment, în privința mai multor persoane, printre care și Tiron Dumitru, se examinează un proces penal în baza art. 190 Cod penal. Nu ține minte când a fost întocmit testamentul de către buneii ei pe numele său. Totodată, aceste două terenuri invocate în cerere nu au fost obiect de examinare la Curtea de Apel dar a fost un al treilea teren. Nu cunoștea nici ea nici bunei ei dacă aceste două terenuri până în anul 2018 au fost prelucrate de Tiron Dumitru, dânșii se gândeau că sunt prelucrate de Stratiev Ion. Au aflat că aceste terenuri au fost prelucrate în perioada 2029 – 2020 de Tiron Dumitru din răspunsul eliberat de primărie, însă nu a fost înregistrat nici un contract de arendă nici cu Donciuc Polina nici cu soții Artîc. Faptul că prejudiciu i-a fost cauzat anume lui Inglis Iulie se confirmă prin Hotărârea din 05 martie 2024, care nu a fost contestată de Tiron Dumitru. În cadrul ședințelor de judecată Tiron Dumitru nu a fost sancționat pentru depunerea declarațiilor false, mincinoase, ponegrare dar a fost preîntâmpinat. Pentru darea de declarații mincinoase Tiron Dumitru nu a fost tras la răspundere, însă plângere a scris fiind intentată o cauză penală care se află spre examinare. Până la înaintarea acțiunii în instanță, cu cerere prealabilă către Tiron Dumitru nu s-a adresat. După decesul buneilor a obținut certificatul de calitate de moștenitor și a început a se clarifica cu dosarul succesoral deoarece s-au constatat ilegalități. Nu s-a adresat către Tiron Dumitru cu o cerere pentru a-i comunica că a fost schimbat proprietarul terenului deoarece nu cunoștea că acesta îl prelucrează. Solicită admiterea acțiunii cu încasarea de la pârât a tuturor cheltuielilor suportate precum și celor invocate în cerere și suplimentul la cerere depus la data de 08 decembrie 2025.

Pârâtul Tiron Dumitru în ședința de judecată s-a pronunțat pentru respingerea cererii de chemare în judecată. Totodată a menționat că reclamanta Inglis Iulia intenționat

nu spune tot adevărul. Or, după examinarea cauzei civile în prima instanță, Dociuc Polina s-a adresat cu cerere de apel că nu a fost de acord cu hotărârea primei instanțe, însă Curtea de Apel Cahul în iulie 2020 a menținut hotărârea primei instanțe. Aceasta hotărâre a curții de apel a primit-o Inglis Iulia care a contestat-o la Curtea Supremă de Justiție, care l-a fel i-a dat răspuns că este corectă hotărârea primei instanțe. Din motiv că hotărârea primei instanțe nu era în vigoare, Inglis Iulia nu a putut înregistra dreptul de proprietate, astfel că acest drept a fost înregistrat abia în anul 2021, astfel că poate solicita prejudiciu anume din 2021. Inglis Iulia nu s-a adresat cu o cerere prin care să indice că s-a schimbat proprietarul și ca să nu mai prelucreze terenul. Însă deja în 2021 scrie plângere direct la poliție și procuratură. În 2014 când a decedat Mihhea Nicolae, care prelucra terenurile, iar în 2015 Donciuc Polina a avut înțelegere verbală cu el ca dânsul să prelucreze terenurile.

Reprezentantul pârâtului, avocatul Vanțevici Ion, în ședința de judecată s-a pronunțat pentru respingerea cererii de chemare în judecată susținând argumentele expuse în referință. Totodată a mai indicat că, în primul rând cerere de chemare în judecată este întemeiată pe hotărârea Judecătoriei Cahul din 05 martie 2024, iar lecturând această hotărâre, anume la început se vede că este descrisă fapta din procesul-verbal cu privire la contravenție, care nu a fost anexat la materialele cauzei, însă nicăieri nu este menționat că este victimă și anume Inglis Iulia și că aceste terenuri i-ar fi aparținut anume lui Inglis Iulia. Astfel, nici agentul constatator nu a indicat și nici instanța de judecată nu a constatat că Inglis Iulia este proprietar și că i-au fost încălcate careva drepturi. Instanța a indicat că nu este nici un contract încheiat cu Donciuc Polina și nicăieri în hotărârea judecătorească nu este indicată Inglis Iulia, doar faptul că a fost audiată în calitate de victimă deoarece ea a depus plângerea. Totodată conform datelor din Extrasele din Registrele bunurilor imobile se atestă faptul că pentru perioada 2019 – 2020 proprietar era Donciuc Polina, astfel, subiect al litigiului care ar urma a pretinde prejudiciul este Donciuc Polina sau succesorii acesteia. Referitor la pretenția privind încasarea prejudiciului mora în sumă de 100 000 lei, a indicat că acest prejudiciu se solicită nu ca urmare a contravenției da ca urmare a unor declarații făcute de Tiron Dumitru. Însă de către reclamantă nu a fost prezentată nici o probă în acest sens. Nici în cererea de chemare în judecată nu au fost indicate care au fost acele cuvinte sau declarații defăimătoare, mai mult nu a fost respectată procedura prealabilă o condiție obligatorie a Legii cu privire la libertatea de exprimare. Referitor la pretențiile privind venitul ratat, cheltuieli de transport și lipsa de la serviciu, însă nu a fost prezentată nici o probă că într-adevăr au fost atâtea ședințe de judecată și că reclamanta a participat la toate aceste ședințe de judecată. Mai mult, nu a fost anexată dovada că angajatorul i-a oprit careva plăți salariale în legătură cu participarea la ședințele de judecată, deși când persoana participa la o ședință de judecată angajatorul este obligat să îi permită participarea la ședința de judecată. La fel, nu a fost anexată dovada că au fost procurate biletele de transport, poate acesta a venit cu mijlocul de transport personal. Referitor la cerința privind achitarea taxei de stat nu au fost prezentate careva probe care să confirme că reclamanta a suportat aceste cheltuieli pentru eliberarea extraselor.

Aprecierea instanței de judecată.

Audiind explicațiile participanților la proces, studiind materialele cauzei, instanţa de judecată consideră necesar de a admite parțial acţiunea, din următoarele considerente.

Potrivit art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel*.

În corespundere cu art. 121 Cod de procedură civilă, *instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului*.

Conform art. 239 Cod de procedură civilă, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată*.

Conform dispoziţiilor art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, *instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege*.

În temeiul art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, *la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii*.

Prin înscrisurile atașate la dosar, se atestă că, prin Hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 05 martie 2024, definitivă și irevocabilă din 21 martie 2024, a fost încetat procesul contravențional în privința lui Tiron Dumitru, vinovat pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 335 Cod contravențional, în temeiul expirării termenului prescripției răspunderii contravenționale. În motivarea hotărârii, instanța a reținut că, urmare a cercetării înscrisurilor administrate la cauza contravențională fără careva încălcări procesuale, se demonstrează incontestabil vina lui Tiron Dumitru de comiterea contravenție de samavolnicie, manifestată prin prelucrarea terenurilor agricole cu numerele cadastrale 21612073; 2161304173 și 2161304174, aflate în extravilanul s. Vișniovca, fără a încheia contrate de arendă, adică a exercitat un drept efectiv în mod arbitrar. Or, în primul rând însăși Tiron Dumitru nu neagă faptul prelucrării acestor terenuri de către el, fie ca agent economic fie ca persoană fizică, iar Primăria Vișniovca la 25.05.2020 certifică, că din anul 2019 loturile de teren cu nr. cadastral 2161304.174 (suprafața 0,6718 ha), nr. cadastral 2161304.175 (suprafața 0,6672 ha), nr. cadastral 2161206.073 (suprafața 1,3262 ha) sunt prelucrate de CAP ,,TISMICUB", administrator Tiron Dumitru.

Instanța reține faptul că, Inglis Iulia a promovat în instanță o acțiune cu privire la încasarea prejudiciului material, moral cauzat prin contravenție, în esență solicitând încasarea din contul lui Tiron Duumitru în favoarea lui Inglis Iulia prejudiciul material cauzat prin contravenție (plata pentru arendă) în sumă de 15 146,24 lei, prejudiciul moral în sumă de 100 000 lei, taxa de stat în sumă de 480 lei, cheltuieli pentru transport în sumă de 5 876 lei și plata pentru lipsa de la serviciu în sumă de 24 716 lei.

Cu referire la prejudiciul material cauzat prin contravenție instanța de judecată reține următoarele.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 15 alin. (1), (2) Cod civil, *apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară. Modul de soluţionare a litigiului dintre părţi până la adresare în instanţă de judecată poate fi prevăzut prin lege sau contract*.

Potrivit art. 16 alin. (1) lit. g) Cod civil, *apărarea dreptului civil se face, în condiţiile legii, prin repararea prejudiciului patrimonial şi, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial*.

Conform dispozițiilor art. 1998 alin. (1) Cod civil, *cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune*.

Instanța reiterează că, sub incidența normei articolului 1998 Cod civil cad toate raporturile de reparare a prejudiciului delictual, dacă nu există o normă specială menită să reglementeze anumite obligaţii delictuale, ţinând cont de specificul lor.

Spre deosebire de răspunderea contractuală, care apare ca urmare a încălcării unei obligaţii concrete, stabilită prin contract, cea delictuală se angajează în rezultatul încălcării unei obligaţii legale cu caracter general (născută dintr-un raport civil absolut), care revine tuturor – de a nu leza drepturile altora prin fapte ilicite.

Pentru apariţia răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplineşte temeiul răspunderii delictuale. Temeiul răspunderii delictuale este componenţa delictului civil. Componenţa delictului civil constituie o totalitate de elemente esenţiale formulate de legiuitor ca necesare şi suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componenţa delictului civil include următoarele elemente (condiţii): prejudiciul, fapta ilicită, raportul cauzal dintre faptă şi prejudiciu şi vinovăţia.

Acestea sunt condiţiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale. Lipsa unei condiţii, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepţia cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja şi în lipsa unor condiţii. Dacă legea modifică sau restrânge cercul condiţiilor necesare pentru angajarea răspunderii delictuale, suntem în prezenţa unor condiţii speciale.

Nu poate exista răspundere delictuală dacă nu s-a produs un prejudiciu. Prejudiciul constituie consecinţele negative cu caracter patrimonial sau nepatrimonial (moral) ale faptei ilicite, apărute ca urmare a lezării drepturilor subiective. În dependenţă de posibilitatea evaluării, deosebim prejudiciu moral şi patrimonial.

Fapta ilicită este fapta prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, se lezează drepturile subiective sau interesele persoanei. Fapta ilicită poate apărea sub forma acţiunii sau inacţiunii. Fapta ilicită apare sub forma inacţiunii în acele situaţii când, potrivit legii, o persoană este obligată să îndeplinească o activitate sau să săvârşească o anumită acţiune.

Abţinerea de la îndeplinirea acestei activităţi sau de la săvârșirea acţiunii prevăzută de normele imperative constituie o faptă ilicită.

Pentru antrenarea răspunderii delictuale este necesar ca între fapta ilicită şi prejudiciu să existe un raport cauzal. Raportul cauzal este şi condiţia în funcţie de care se

determină mărimea despăgubirii. Se repară numai prejudiciul care este consecinţa directă a faptei ilicite.

La fel, pentru angajarea răspunderii delictuale este necesară, potrivit regulii generale, vinovăţia autorului faptei ilicite. În materia răspunderii delictuale forma şi gradul vinovăţiei autorului faptei ilicite nu prezintă importanţă pentru determinarea cuantumului despăgubirii, fiind aplicabil principiul reparării integrale a daunei.

În susținerea prejudiciului material, reclamant a invocat că, conform prevederilor Legii Nr. 1308/1997 privind preţul normativ şi modul de vînzare-cumpărare a pămîntului, coeficientul pentru calcularea preţului normativ al pămîntului (pentru o unitate grad-hectar) în lei pentru arenda terenurilor cu destinaţie agricolă, pentru anii 2019-2020, era 621,05. Prin urmare venitul ratat pentru anii 2019-2020 ar fi calculat în modul următor: (suprf. 0,6672 ha + suprf.0,6718 ha) × 621,05 (coeficient pentru calcularea preţului normativ al pămîntului) × 91 (bonitate) × 10 % × 2 ani = 15 146,24 lei (plata pentru arendă) - venit ratat.

Instanța enunță că, în speță, sunt întrunite cele patru condiții de angajare a răspunderii delictuale a lui Tiron Dumitru, or, potrivit Hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 05 martie 2024, definitivă și irevocabilă din 21 martie 2024, a fost încetat procesul contravențional în privința lui Tiron Dumitru, vinovat pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 335 Cod contravențional, în temeiul expirării termenului prescripției răspunderii contravenționale, fiind constatat că, în perioada 2019 - 2020 Tiron Dumitru, a prelucrat terenurile agricole cu numerele cadastrale 21612073; 2161304173 și 2161304174, aflate în extravilanul s. Vișniovca, fără a încheia contrate de arendă.

La fel, ca victimă în procesul contravențional a fost recunoscută Inglis Iulia. Potrivit certificatelor de calitate de moștenitor din 02 aprilie 2019 Inglis Iulia ave calitatea de moștenitor al averii lui Artîc Simion decedat la 03.01.2029 și Artîc Maria decedată la 16.02.2019 /f.d.141-142/.

Se reține că, în condițiile în care, la caz există un document executoriu definitiv și irevocabil prin care Tiron Dumitru a fost recunoscut vinovat pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 355 Cod contravențional, vinovăția acestuia este confirmată pe deplin, iar instanța nu mai poate pune în discuție acest fapt.

Astfel fiind stabilit faptul că, Tiron Dumitru a fost recunoscut vinovat pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 355 Cod contravențional instanța de judecată reține că, reclamanta a suportat un prejudiciu material, iar ca urmare, se deduce incontestabil că pârâtului îi revine obligația de a repara prejudiciul material, format din cheltuieli pentru arenda terenurilor, cauzat prin contravenție, în mărime de 15 146, 24 lei.

Cu referire la prejudiciul moral cauzat prin contravenție instanța de judecată reține următoarele.

Potrivit art. 2036 Cod civil, (1) *În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri. (2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial. (3) Reparaţia*

prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege.

Conform dispozițiilor art. 2037 Cod civil, *(1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăţia este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacţie echitabilă persoanei vătămate. (2) Caracterul şi gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanţa de judecată, luând în considerare circumstanţele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităţilor de viaţă familială şi socială, precum şi statutul social al persoanei vătămate*.

Reieșind din conținutul dispozițiilor legal citate, răspunderea pentru prejudiciul moral are un caracter compensator, acesta urmează să fie determinat de către instanța judecătorească, ținându-se cont de circumstanțele concrete ale cauzei, de persoana reclamantului și de măsura în care această compensație poate să-i aducă satisfacție.

Instanța de judecată notează că reclamanta invocă că procesul contravențional a durat de la 28 ianuarie 2021 până la 05 martie 2024, actul de samovolnicie a fost efectuat intenționat de către Tiron Dumitru pentru a intimida victima Inglis Iulia și intenționat a tergiversat procesul privind obținerea platei pentru arendă pentru terenurile nominalizate (venit ratat). În cadrul ședințelor de judecată el a defăimat pe victima Inglis Iulia și pe Artîc Semion și Artîc Maria (persoane în vârstă), prezentând informație falsă.

La determinarea prejudiciului moral, trebuie avut în vedere că dauna morală constă în atingerea adusă valorilor care definesc personalitatea umană, valori care se referă la existența fizică a omului, sănătatea și integritatea corporală, la cinste, demnitate, onoare, prestigiu profesional și alte valori similare. Pentru ca instanța să poată aplica aceste criterii apare necesar ca cel ce pretinde daunele morale să aducă un minim de argumente și indicii din care să rezulte în ce măsură drepturile personale nepatrimoniale i-au fost afectate și pe cale de consecință să se poată proceda la o evaluare a despăgubirilor ce urmează să compenseze prejudiciul.

La caz însă, de către reclamantă nu a fost prezentat nici o probă care să confirme argumentele invocate privind cauzarea prejudiciului moral, iar faptul că procesul contravențional a durat de la 28 ianuarie 2021 până la 05 martie 2024, nu a fost din cauza pârâtului Tiron Dumitru, dar din cauza că hotărârile primelor instanței erau contestate cu recurs către instanța ierarhic superioară, care întorcea cauza la rejudecare.

Drept urmare, luând în considerare constatările notate, se atestă necesitatea respingerii cerinței reclamantei privind încasarea prejudiciului moral, care nu a fost confirmat în instanța de judecată.

Cu referire la pretențiile privind încasarea cheltuielilor judiciare.

În conformitate cu art. 82 Cod de procedură civilă, *cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat, taxa de timbru şi cheltuielile de judecare a cauzei*.

Conform art. 90 lit. d), k) Cod de procedură civilă, *din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte: cheltuielile de transport şi de cazare suportate de părţi şi de alţi participanţi la proces în legătură cu prezentarea lor în instanţă; compensaţiile pentru timpul de muncă pierdut*.

În continuare instanța de judecată reține că reclamanta Inglis Iulia solicit încasarea cheltuielilor pentru transport și plata pentru lipsa de la serviciu, în legătură cu prezentarea în instanță atât la examinarea cauzei contravenționale, cât și prezentei cauzei civile.

Fiind verificate procesele-verbale a ședințelor de judecată din cadrul cauzei contravenționale de învinuire a lui Tiron Dumitru în baza art. 335 Cod contravențional, s-a stabilit că reclamanta Inglis Iulia nu a fost prezentă la toate ședințele de judecată.

Astfel, reclamanta Inglis Iulia s-a prezentat la ședințele de judecată din 15.07.2021 și 29.07.2021 la Judecătoria Cahul sediul Cantemir, 29.03.2022 și 14.04.2022 la Judecătoria Cahul sediul Cantemir, la data de 15.11.2022 la Curtea de Apel Cahul, 13.02.2023, 05.04.2023, 14.06.2023, 18.07.2023 și 20.09.2023 la Judecătoria Cahul sediul Cantemir, la data de 05.02.2024 la Judecătoria Cahul sediul Central.

În continuare se reține că reclamanta a fost prezentă la ședințele de judecată privind examinarea prezentei cauze civile din 13.03.2025 și 14.04.2025 (când cauza s-a aflat spre examinarea în procedura judecătorului Scripnic Lilia) și din 22.09.2025 și 07.10.2025.

Astfel instanța concluzionează asupra necesității compensării cheltuielilor pentru timpul de muncă pierdut doar pentru zilele în care reclamanta s-a prezentat la ședințele de judecată în total – 16 394 lei (15.07.2021, 29.07.2021 și 29.03.2022 – 686 lei; 14.04.2022 – 686 lei; 15.11.2022 – 936 lei; 13.02.2023 – 1 436 lei; 05.04.2023 – 1 186 lei; 14.06.2023 – 1 436 lei; 18.07.2023 – 1 755 lei; 20.09.2023 – 1 505 lei; 05.02.2024 – 1 436 lei; 12.03.2025 – 1 561 lei, 14.04.2025 – 1 311 lei; 22.09.2025 – 1 573 lei și 07.10.2025 – 1 573 lei).

În continuare, instanța nu poate reține ca fiind întemeiată solicitarea reclamantei privind compensarea cheltuielilor pentru lipsa de la serviciu pentru ședința de judecată din 08.12.2025, deoarece ședința de judecată din 07.10.2025 a fost amânată la solicitarea reclamantei, astfel că nu pot fi imputate pârâtului cheltuielile suportate de reclamată pentru ședința de judecată din 08.12.2025.

În continuare referitor la solicitarea reclamantei privind compensarea cheltuielilor pentru transport, instanța reține că ultima nu a prezentat biletele de călătorie, însă face trimitere la portalul web www.autogara.md unde pot fi verificate biletele de călătorie. Însă verificând portalul dat, s-a stabilit că pot fi verificate biletele de călătorie la zi sau în următoarele zile și nu cele din trecut.

Totodată se reține că, Inglis Iulia a prezentat informația de pe portalul „Gările Auto Moderne” (www.autogara.md), din data de 08 februarie 2025 unde prețul unui bilet Chișinău – Cantemir este de 84 lei.

Astfel, instanța nu v-a încasa cheltuielile pentru transport pentru perioada anterioară de 02.10.2025, și anume cele solicitate pentru participarea la examinarea cauzei contravenționale, atât timp cât nu i-a fost prezentate probe confirmative referitor la biletul de transport, or, după cum se cunoaște în ultimii ani, de câteva ori a fost majorat prețul biletelor de călătorie, pentru a nu se ajunge la îmbogățire fără just temei.

Așadar, instanța v-a încasa cheltuielile pentru transport pentru participarea la ședințele de judecată din 13.03.2025 și 14.04.2025 (când cauza s-a aflat spre examinarea în procedura judecătorului Scripnic Lilia) și din 22.09.2025 și 07.10.2025, în sumă totală de 672 lei (84 * 4 *2 (tur-retur)).

La fel, instanța nu poate reține ca fiind întemeiată solicitarea reclamantei privind compensarea cheltuielilor de transport pentru ședința de judecată din 08.12.2025, deoarece ședința de judecată din 07.10.2025 a fost amânată la solicitarea reclamantei, și după cum a fost menționat, aceste cheltuieli nu pot fi imputate pârâtului.

Potrivit art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, *instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pârâtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului*.

Din conținutul confirmărilor de achitare a notelor de, instanța a stabilit cu certitudine că pentru examinarea cauzei civile menționate, reclamanta Inglis Iulia a achitat suma de 200 lei cu titlu de taxă de timbru și suma de 480 lei cu titlu de taxă de stat (f.d.4-6).

Totodată se reține că, deși prin cererea de chemare în judecată și suplimentele la aceasta reclamanta nu a solicitat încasarea taxei de timbru din contul pârâtului, în susțineri aceasta s-a pronunțat pentru încasarea tuturor cheltuielilor.

Reieșind din cele menționate supra, instanța va dispune încasarea din contul pârâtului Tiron Dumitru în beneficiul reclamantei Inglis Iulia, suma de 200 lei cu titlu de taxă de timbru și suma de 480 lei cu titlu de taxă de stat.

Sintetizând cele expuse mai sus și examinând probatoriul administrat la dosar prin raportarea acestuia la prevederile art. 118, 121-122 Cod de procedură civilă, instanța reiterează că acțiunea reclamantei Inglis Iulia, este parțial întemeiată și urmează a fi admisă parțial.

În conformitate cu art. art. 238-241 Cod de procedură civilă, instanţa de judecată,

h o t ă r ă ș t e :

Se admite parțial acţiunea civilă înaintată de Inglis Iulia împotriva lui Tiron Dumitru cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată.

Se încasează de la Tiron Dumitru, născut la data de *****, *****, r-nul Cantemir, număr de identificare *****, în beneficiul lui Inglis Iulia, număr de identificare 0992403191633, prejudiciul material (plata pentru arendă), cauzat prin contravenție în mărime de 15 146,24 /cincisprezece mii una sută patruzeci și șase, 24/ lei.

Se încasează de la Tiron Dumitru, născut la data de *****, *****, r-nul Cantemir, număr de identificare *****, în beneficiul lui Inglis Iulia, număr de identificare 0992403191633, plata pentru lipsa de la serviciu în sumă de 16 394,00 lei, cheltuieli pentru transport în sumă de 672,00 lei, taxa de stat în sumă de 480,00 lei și taxa de timbru în sumă de 200,00 lei, în total suma de 17 746,00 /șaptesprezece mii șapte sute patruzeci și șase, 00/ lei.

În rest, acțiunea se respinge ca fiind neîntemeiată.

Hotărârea cu drept de apel la Curtea de Apel Sud, în termen de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Cahul.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul /*semnătura/* Cristina SALAGOR

Copia corespunde originalului,
Judecător *Cristina SALAGOR*